

Sbírka zákonů republiky Československé

Částka 2.

Vydána dne 2. února 1954.

Cena Kčs 1.50.

OBSAH:

(2. a 3.) 2. Zákon o státním plánu rozvoje národního hospodářství republiky Československé na rok 1954. - 3. Zákon o píacené dovolené na zotavenou v roce 1954

2.

Zákon

ze dne 20. ledna 1954

o státním plánu rozvoje národního hospodářství republiky Československé na rok 1954.

V období prvního pětiletého plánu dosáhl pracující lid Československé republiky, vedený Komunistickou stranou Československa, mimořádných úspěchů v rozvoji národního hospodářství.

Na základě nových socialistických forem hospodaření bylo dosaženo rychlého rozvoje výrobních sil, zejména ve výrobě výrobních prostředků. Největšího rozvoje bylo dosaženo ve výrobě strojírenské, která byla hlavním článkem pětiletky a jejíž rozvoj umožnil změny struktury celého československého hospodářství. Rozvojem výrobních sil byla též podstatně zvýšena obranná schopnost země.

Úspěšné splnění základních úkolů prvního pětiletého plánu umožnilo zvýšit životní úroveň pracujících, odstranit přídělové hospodářství, provést peněžní reformu a přistoupit v roce 1953 ke dvojímu snížení maloobchodních cen potravin a průmyslového spotřebního zboží.

Tim byly vytvořeny předpoklady pro další rozmach národního hospodářství, pro zvyšování životní úrovně pracujícího lidu a pro další smělý postup při výstavbě socialismu v Československu.

Proto se Národní shromáždění republiky Československé usneslo na tomto zákoně:

Část první.

Hlavní úkoly státního plánu rozvoje národního hospodářství na rok 1954.

§ 1.

(1) Základním úkolem státního plánu rozvoje národního hospodářství na rok 1954 je podstatné zvýšení životní úrovně pracujících na základě dalšího zvýšení výroby, růstu produk-

tivity práce a všestranného zvýšení hospodárnosti.

(2) Hlavním článkem státního plánu je zajištění rozvoje palivové a energetické základny. Proto materiální a finanční prostředky celého hospodářství a pozornost a úsilí všech pracujících musí být soustředěny na zajištění plnění plánu těžby uhlí, výroby elektrické energie, výstavby dolů a elektráren a na nejpřísnější hos-

podárnost při spotřebě paliv a elektrické energie.

(3) Pro zajištění dalšího vzestupu životní úrovně pracujících je prvořadým úkolem zvýšení výroby a produktivity v zemědělství, které bude zabezpečováno všestrannou materiální pomocí, zaměřenou na upevnění a rozvoj jednotlivých zemědělských družstev, strojních a traktorových stanic a státních statků, jakož i na zlepšení výrobních podmínek malých a středních rolníků.

(4) Pro splnění státního plánu ve všech odvětvích je rozhodující zajištění nejpřísnějšího režimu hospodárnosti jako hlavního předpokladu snižování cen spotřebního zboží. Proto úspěch státního plánu závisí zejména na splnění plánovaného snížení vlastních nákladů, na plánovaném zvýšení produktivity práce, na správném odměňování a hmotné zainteresovanosti pracujících a na snížení nadnormativních zásob.

Část druhá.

Rozvoj jednotlivých odvětví národního hospodářství.

§ 2.

Pr ů m y s l.

(1) Hrubá výroba průmyslu v roce 1954 vzroste proti roku 1953 o 5,1% a výroba zboží o 7,5%; z hlavních ministerstev dosáhne hrubá výroba v ministerstvu

paliv a energetiky	8,00	miliard	Kčs,
hutního průmyslu a rudných dolů	11,68	miliardy	Kčs,
chemického průmyslu	6,60	miliardy	Kčs,
strojírenství	31,08	miliardy	Kčs,
stavebnictví	2,63	miliardy	Kčs,
lesů a dřevařského průmyslu	7,80	miliardy	Kčs,
lehkého průmyslu	15,23	miliardy	Kčs,
potravinářského průmyslu	21,85	miliardy	Kčs,
výkupu	2,83	miliardy	Kčs,
místního hospodářství	3,26	miliardy	Kčs.

(2) V odvětví výroby paliv a energetiky vzroste těžba kamenného uhlí o 8,5%, hnědého uhlí o 7,9% a nafty o 8,3%, výroba metalurgického koksu o 5,5% a elektrické energie o 12,2%.

K dosažení této těžby budou rozšířeny otvírací a přípravné práce a dále zvýšena mecha-

nisace důlních prací. Zásoby kamenného uhlí, připravené k těžbě, vzrostou o 9,7% a předstih skrývkových prací v hnědouhelných dolech na 105 dní. Těžební kapacita kamenouhelných dolů se zvýší o 1,150.000 tun a hnědouhelných dolů o 6,098.000 tun. Náklady na geologicko-průzkumné práce se zvýší o 31%.

Budou uvedeny do provozu nové tepelné a vodní elektrárny, snížena poruchovost energetických zařízení a co nejúplněji využívány všechny energetické zdroje.

(3) V odvětví hutního průmyslu a těžby rud vzroste těžba železné rudy o 10,4%, výroba surového železa o 8,3%, surové oceli o 4,5%, válcovaného materiálu (bez trubek) o 13,4%, pyritových koncentrátů o 27,8% a hliníku více než šestinásobně; podstatně se zvýší výroba válcovaných materiálů a trubek z ušlechtilých ocelí.

Zvýšení výroby v metalurgickém průmyslu bude dosaženo lepším využitím kapacity vysokých pecí, oceláren a válcovacích tratí.

(4) V odvětví chemického průmyslu vzroste výroba dusíkatých hnojiv o 19,3%, fosforečných hnojiv o 19,8%, umělých vláken o 14%, silonového hedvábí o 25,8% a viskosové stříže o 16,6%.

Zavede se výroba nových druhů výrobků, jako kryolitu, fluoridu hlinitého a poloaktivních sazí. Bude uveden do provozu závod na výrobu amoniaku, závod na výrobu dusíkatých hnojiv a závod na výrobu umělých vláken.

(5) V odvětví strojírenské výroby budou vyrobeny parní turbíny o celkovém výkonu 937,4 MW, Dieselovy motory o celkovém výkonu 973.100 KS; zvýší se výroba válcovacího zařízení o 56%, zemědělských strojů o 164,4%, autobusů o 95,1%, valivých ložisek o 35,2%, televizních přijímačů o 21,5%, domácích chladniček o 103,1%, domácích elektrických praček o 194% a kovového nádobí o 26%.

Bude zavedena výroba nových druhů zemědělských strojů, jako kombajnů na řepu a brambory, kultivátorů a jiných.

K zajištění snížení nadnormativních zásob poroste výroba zboží ve strojírenství rychleji než hrubá výroba; budou sníženy nadnormativní zásoby nedokončené výroby i nadnormativní zásoby materiálů.

(6) V odvětví výroby stavebních hmot vzroste výroba cementu o 21,7%, vápna o 17,6%, cihel o 17,3%, tašek o 36,2% a stavebních dílců o 41,5%. Výroba tlakových osinkocementových rour bude zvýšena a budou jimi nahrazovány trubky litinové.

Budou uvedeny do provozu 3 nové cementárny.

(7) V odvětví dřevařského průmyslu bude snížena těžba dřeva tak, aby bylo postupně dosaženo rovnováhy mezi těžbou dřeva a jeho přírůstkem. Zvýší se výroba papíru o 3,2% a celulosy o 2,7%, a to lepším využitím výrobních kapacit.

(8) V odvětví lehkého průmyslu se zvýší jakost a obohatí sortiment vyráběného zboží.

Zvýší se výroba jakostních tkanin, zejména vlněných tak, že podíl tkanin první jakosti dosáhne 92,8%. Pro vnitřní trh bude zvýšena výroba zvláště požadovaných druhů výrobků: výroba ripsu se zdesetinásobí, výroba hedvábné šatovky „Anabela“ se více než zdvacetinásobí, výroba sametu vzroste více než dvojnásobně, výroba manchestru se zvýší o 1,500.000 m. V kožedělném průmyslu se obohatí sortiment o 70 nových vzorů kožené obuvi a o 49 nových druhů gumové obuvi.

(9) V průmyslu potravinářském se zvýší výroba syrového sádra vepřového o 12,3%, rafinovaného cukru o 10,7%, mlékárenského másla o 11,9%, sýrů o 84,8% a piva o 5,2%. Výroba běžného pšeničného pečiva se zvýší o 6,7% a jemného pečiva o 31,2%, při čemž podíl tukuvého pečiva se zvýší ze 16,7% na 25%. Bude rozšířen sortiment a zlepšena jakost vyráběného zboží.

Do provozu se uvede 19.000 m³ mrazírenského prostoru a 4.500 m³ chladírenského prostoru.

(10) V místním průmyslu a výrobních družstvech se dále rozvine výroba drobného spotřebního zboží, zejména využíváním místních zdrojů surovin a průmyslového odpadu alepší se opravářská a údržbářská služba obyvatelstvu.

§ 3.

Zemědělství a lesnictví.

(1) Zemědělská hrubá výroba v roce 1954 vzroste proti roku 1953 o 12,1%, z toho rostlinná výroba o 6,2% a živočišná výroba o 21,1%.

(2) V rostlinné výrobě se dosáhne těchto průměrných hektarových výnosů:

u pšenice	20,3 q,
u žita	18,1 q,
u ječmene	19,9 q,
u ovsa	17,3 q,
u kukuřice	23,3 q,
u brambor	143,0 q,
u cukrovky	251,0 q,
u řepky	12,2 q,
u tabáku	12,9 q,
u chmelu	6,6 q.

(3) V živočišné výrobě bude dosaženo těchto stavů dobytka:

skotu celkem	4,060.000 kusů,
z toho krav	2,150.000 kusů,
prasat	4,500.000 kusů,
z toho prasnic	480.000 kusů,
ovcí	1,224.600 kusů.

Zvýší se průměrná dojivost krav o 16%, stříž vlny z jedné ovce o 3,3%.

(4) K zajištění správných proporcí uvnitř zemědělské výroby se rozšíří plochy krmných plodin, což umožní zvýšení živočišné výroby a postupné zavádění stálých travoplných osevních postupů.

(5) Zemědělství bude dále vybavováno mechanizačními prostředky pro přípravu půdy, pro ošetřování kultur a pro sklizňové práce. Celkový rozsah mechanizovaných zemědělských prací (s výmlatem) se zvýší o 12%.

Počet traktorů ve strojních a traktorových stanicích bude zvýšen o 22,2%, kombajnů o 78,5%; strojním a traktorovým stanicím bude věnována veškerá pozornost jako materiálně technické základně rozvoje zemědělské výroby.

(6) K zajištění dobrého a pravidelného zásobování velkých měst zeleninou, ovocem a mlékem budou v jejich okolí zřízena zelinářská střediska a mléčná hospodářství.

(7) Zalesňování se zvýší o 8,4%, z toho obnova lesa o 14,9%.

§ 4.

Doprava a spoje.

(1) Objem přepraveného zboží v roce 1954 vzroste proti roku 1953 o 6,5%, z toho v železniční dopravě o 4,3% a v automobilové dopravě o 11,7%.

(2) Plánovaný rozvoj dopravy se zabezpečí zrychlením oběhu vozů v železniční dopravě na 3,9 dne, zvýšením průměrné váhy vlaků na 780,6 tun a tvořením ucelených vlaků.

(3) Budou uvedeny do provozu další železniční trati a bude zvýšen rozsah generálních oprav silnic.

(4) Počet stanic místních telefonních sítí vzroste o 4,4% a počet přípojek rozhlasu po drátě o 200.000.

§ 5.

Investiční výstavba.

(1) K zabezpečení plánovaného rozvoje národního hospodářství se provedou v roce 1954

investice v úhrnné hodnotě 23,4 miliardy Kčs a bude uvedeno do provozu o 16,3% více základních fondů než v roce 1953. Investice v zemědělství budou proti roku 1953 více než zdvojnásobeny, investice na bytovou výstavbu se zvýší o 36,6%, na kulturní a sociální výstavbu o 72% a na výstavbu v oblasti obchodu a společného stravování o 67%.

Investice pro geologicko-průzkumné práce se zvýší o 24%.

(2) Soustředěním investiční výstavby na stavby, které mají být uvedeny do provozu, bude snížena značná rozestavenost z minulých let. Investiční výstavba musí být podložena předepsanou projektovou a rozpočtovou dokumentací.

(3) Objem stavebně montážních prací pro investiční výstavbu se zvýší o 12,7%, pro generální opravy a údržbu o 33%. Zvýšeného objemu stavebně montážních prací bude dosaženo především zvýšením produktivity práce o 10,3% a zaváděním proudové a blokové výstavby bytů a těžké montáže na průmyslových stavbách.

Část třetí.

Růst hmotné a kulturní úrovně obyvatelstva.

§ 6.

(1) V důsledku růstu výroby se národní důchod v roce 1954 zvýší proti roku 1953 o 7,7%; podstatně se zvýší podíl osobní spotřeby na národním důchodu. Růst národního důchodu bude zajišťován zvýšením produktivity práce v průmyslu o 3,8%, ve stavebnictví o 10,3% a snížením materiálních nákladů v průmyslu a v ostatních odvětvích národního hospodářství. Vlastní náklady v průmyslu se sníží celkem o 2,37%.

(2) Počet pracovníků v národním hospodářství se zvýší o 166.000; bude vytvořena pracovní příležitost pro 75.000 žen z domácností a pro 25.000 osob se zmenšenou pracovní schopností.

(3) Podstatně vzrostou kupní fondy obyvatelstva. Maloobchodní obrát vzroste o 10,9%. Zásobování vesnice se zlepší zvýšením maloobchodního obrátu družstevního obchodu o 29,1%.

(4) Zvýšení maloobchodního obrátu bude zajištěno zvýšením fondů zboží pro vnitřní trh

u pšeničného pečiva	o 13,7%,
u rýže	o 34,2%,
u luštěnin	o 164,7%,
u cukrovinek	o 23,0%,

u masa	o 1,4%,
u másla	o 23,9%,
u sýrů	o 116,2%,
u vajec	o 28,7%,
u domácích praček elektrických	o 162,0%,
u domácích chladniček	o 48,0%,
u motocyklů	o 82,6%,
u cihel pálených	o 35,6%,

Podstatně vzroste prodej textilních výrobků a dalších druhů spotřebního zboží obyvatelstvu.

(5) Obrát závodů společného stravování vzroste o 11,4%.

(6) Budou sníženy maloobchodní ceny spotřebního zboží, což bude spolu se zvýšením příjmů obyvatelstva znamenat další významný vzestup reálných mezd.

(7) Do užívání bude dáno 40.000 nových bytů, z toho 27.000 s ústředním topením. Poskytnutím úvěru, materiálním zajištěním a cenovým zvýhodněním materiálů bude umožněno provést individuální výstavbu 10.000 rodinných domků.

(8) Objem oprav a údržby domovního a bytového majetku se zvětší o 21%. V komunálním hospodářství vzroste kapacita prádelen o 22% a kapacita lázní o 42,7%. Podstatně vzroste též rychlá přeprava pracujících trolejbusy.

(9) Počet lůžek ve zdravotnických zařízeních se zvýší o 6,5%, z toho v nemocnicích a porodnicích o 5,1% a v odborných léčebných a ošetrovacích ústavech o 8,4%. Počet míst v jeslích vzroste o 7,3%. Zvýší se též počet lékařských míst v závodech.

(10) Rozvine a upevní se systém všeobecně vzdělávacích škol, v nichž celkový počet žáků vzroste o 66.000. Na průmyslových školách bude studovat 67.000 posluchačů, na vysokých školách 50.000. Bude zahájena výstavba 55 všeobecně vzdělávacích škol, 8 průmyslových škol a dalších kolejí a mens.

(11) Dále bude zvýšena kulturní péče. Zvýší se umělecká úroveň divadel a koncertů a podstatně stoupne počet jejich návštěvníků. Započne se s výstavbou 19 kin. Ve výrobě filmů se přejde k převážné výrobě barevných filmů. Rozšíří a zkvalitní se televizní vysílání a jeho pořady.

§ 7.

Materiálně technické zásobování.

(1) Suroviny, materiály, paliva a elektrická energie, kterých je třeba ke splnění úkolů

plánovaných na rok 1954, budou zabezpečeny výrobou a dovozem za stálého zvyšování hospodárnosti při jejich spotřebě.

(2) K zajištění plynulosti výroby, k odstranění případných poruch a k posílení odolnosti národního hospodářství proti nahodilostem budou vytvořeny potřebné rezervy.

(3) Hospodárnosti ve spotřebě surovin, materiálů, paliva a elektrické energie bude do-cilováno zejména

- a) dodržováním norem spotřeby, jejich zpe-ňováním a stanovením dalších norem spo-ťřeby,
- b) udržováním zásob surovin a materiálů na vyšší závazných norem zásob, jakož i likvi-dační nadnormativních zásob,
- c) lepším využíváním průmyslového odpadu a surovin z místních zdrojů,
- d) zlepšením organizace materiálně technic-kého zásobování.

§ 8.

Hospodářský rozvoj Slovenska.

V roce 1954 bude pokračovat socialistická industrialisace Slovenska. Celkový objem průmyslové hrubé výroby vzroste téměř o 13%. Přitom vzroste výroba uhlí o 18,4%, elektrické energie o 44,4%, cementu o 12,3%, cihel o 18,1%.

Další rozvoj výroby a služeb bude zajištěn růstem investiční výstavby, jejíž objem se zvýší o 14,5% proti roku 1953. Podíl Slovenska na celkovém objemu investic dosáhne 28,9%. Zejména vzroste výstavba v zemědělství (o 76,8%), a to hlavně dalším rozšířením me-chanisace o 17,5%. Přitom se v jednotlivých zemědělských družstvech zvýší podíl me-chanisace všech polních prací na 64%.

Životní úroveň pracujících na Slovensku vzroste zejména zařazením dalších pracovníků do zaměstnání, zvýšením maloobchodního obratu o 15,3% a rozvojem zemědělské pro-dukce, kde výroba masa vzroste o 20% a mléka o 19%. Dále poroste životní úroveň zvýšením bytové výstavby. V roce 1954 se dokončí o 35,5% bytů více než v roce 1953. Zlepší se zdravotní péče a bude pokračovat výstavba nových škol všech druhů a kultur-ních zařízení.

§ 9.

Zahraniční obchod.

Objem zahraničního obchodu v roce 1954 vzroste v porovnání s rokem 1953 asi o 19%. Přitom bude dále prohlubována a rozšiřována spolupráce se Svazem sovětských socialistic-

kých republik a se všemi zeměmi tábora míru. Také obchodní vztahy k ostatním ze-mím budou rozšířeny na základě zásady rov-noprávnosti a poskytování vzájemných výhod.

Část čtvrtá.

Stanovení, provádění a kontrola plnění státního plánu.

§ 10.

V rámci úkolů určených tímto zákonem sta-noví státní plán rozvoje národního hospodář-ství na rok 1954 vláda.

§ 11.

Ústřední orgány státní správy a národní výbory jsou povinny zajistit rozepsání všech úkolů státního plánu na pracoviště, zajišťovat rovnoměrné plnění plánu, provádět jeho pra-videlnou kontrolu a včas činit opatření k za-bránění vzniku poruch a disproporcí.

§ 12.

Národní shromáždění sleduje provádění a plnění státního plánu.

Část pátá.

Prováděcí předpisy.

§ 13.

(1) Nastane-li podstatná změna v předpo-kladech, na nichž byl státní plán sestaven, nebo budou-li to vyžadovat jiné závažné dů-vody, může vláda nařízením nově upravit úkoly stanovené tímto zákonem.

(2) Vláda může nařízením vydávat předpisy k provedení tohoto zákona. Taková nařízení mohou svěřit bližší úpravu obecně platným předpisům ministerstev, národních výborů, jakož i jiných orgánů.

(3) Jednotliví ministři mohou v oboru své působnosti vydávat předpisy k provedení úkolů, které jim ukládá státní plán.

(4) Hospodářská opatření obecné povahy, která mohou ústřední orgány státní správy činit podle jiných zákonných zmocnění, lze činit jen se souhlasem předsedy vlády, dotý-kají-li se provádění státního plánu.

§ 14.

(1) Vláda se zmocňuje, aby do 31. prosince 1954 nařízením činila i taková opatření nut-ná ke splnění úkolů státního plánu, k nimž by jinak bylo třeba zákona; takové nařízení vyžaduje ke své platnosti podpisu presidenta republiky.

(2) Zmocnění podle odstavce 1 se nevztahuje:

- a) na úpravu poměrů ústavních,
- b) na schvalování státního rozpočtu,
- c) na úpravu daní, cel, poplatků a jiných veřejných dávek v oboru státní finanční správy,
- d) na úpravu věcí měnových.

(3) Vláda je povinna nařízení vydané podle odstavce 1 předložit do jednoho měsíce ode dne jeho vyhlášení Národnímu shromáždění. Odepře-li je Národní shromáždění schválit, pozbývá nařízení platnosti třicátým dnem ode dne usnesení, nestanoví-li Národní shromáždění lhůtu jinou. Předseda vlády vyhlásí pak bez odkladu ve Sbírce zákonů, že nařízení pozbylo platnosti a od kdy.

§ 15.

Ustanovení § 13 odst. 2 až 4 a § 14 platí přiměřeně i pro vydávání opatření, jimiž se mají vytvořit předpoklady pro stanovení a provádění plánu navazujícího na státní plán rozvoje národního hospodářství na rok 1954.

Část šestá.

Ustanovení všeobecná a závěrečná.

§ 16.

Státní úřad plánovací upravuje závaznými směnicemi postup plánovacích prací, jejich rozsah a způsob jejich provádění.

§ 17.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Zápotocký v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dr. Dolanský v. r.	Málek v. r.
gen. arm. Dr. Čepička v. r.	Maurer v. r.
Kopecký v. r.	Dr. Nejedlý v. r.
Uher v. r.	Dr. Neuman v. r.
Barák v. r.	Nosek v. r.
Beran v. r.	Plojhar v. r.
David v. r.	Poláček v. r.
Dvořák v. r.	Pospíšil v. r.
Đuriš v. r.	Ing. Púčik v. r.
Ing. Jankovcová v. r.	Reitmajer v. r.
Jonáš v. r.	Smida v. r.
Krajčír v. r.	Ing. Šimůnek v. r.
Krosnář v. r.	Dr. Škoda v. r.
Dr. Kyselý v. r.	Dr. Šlechta v. r.

Štoll v. r.

3.

Zákon

ze dne 20. ledna 1954

o placené dovolené na zotavenou v roce 1954.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Část I.

Dovolená stálých zaměstnanců.

§ 1.

Nárok na dovolenou.

(1) Zaměstnanci, jehož pracovní poměr u téhož zaměstnavatele nebo v témž podniku trval nepřetržitě alespoň 11 měsíců (čekací doba), přísluší za rok 1954 (v dalším „kalendářní rok“) placená dovolená na zotavenou, jestliže v něm konal práce alespoň po 75 dnů.

(2) U zaměstnance, který úspěšně skončil návštěvu školy a vstoupil do pracovního poměru, činí čekací doba 5 měsíců. Čekací doba 5 měsíců platí i pro ženy, které, ač jsou vyňaty z pracovní povinnosti podle dekretu č. 88/1945 Sb., o všeobecné pracovní povinnosti, vstoupily do pracovního poměru.

(3) Absolventům učilišť státních pracovních záloh, kteří pracují v podnicích určených ministerstvem pracovních sil (§ 4 odst. 3 zákona č. 110/1951 Sb., o státních pracovních zálohách), započítává se učební doba do čekací doby podle odstavce 1.

(4) Přerušeni pracovního poměru kratší 6 týdnů, k němuž došlo se souhlasem zaměstnavatele, staví, ale nepřerušuje čekací dobu, avšak jen pokud zaměstnanec v té době nebyl zaměstnán u jiného zaměstnavatele.

Délka dovolené.

§ 2.

(1) Základní výměra dovolené činí 2 kalendářní týdny v kalendářním roce.

(2) Základní výměra dovolené se prodlužuje o jeden kalendářní týden zaměstnancům

- a) mladším 18 roků,
- b) starším 50 roků, pokud se jim dovolená neprodlužuje podle písm. c) nebo odstavce 3,
- c) kteří po dosažení 18. roku věku byli v pracovním poměru u téhož zaměstnavatele nebo v témž podniku, po případě v témž

oboru nebo v téže skupině povolání, déle než 5 roků.

(3) Dovolená podle odstavce 1 se prodlužuje o 2 kalendářní týdny zaměstnancům, kteří po dosažení 18. roku věku byli v pracovním poměru u téhož zaměstnavatele nebo v témž podniku, po případě v témž oboru nebo v téže skupině povolání, déle než 15 roků.

(4) Pokud délka dovolené závisí na zaměstnancově věku nebo na délce jeho pracovního poměru, rozhoduje stav ke dni 1. srpna kalendářního roku.

§ 3.

(1) Zaměstnancům v hornictví, kteří odpracovali bezprostředně před nástupem dovolené nebo její části alespoň 6 měsíců pod zemí, prodlužuje se dovolená o další kalendářní týden (dále jen „dodatková dovolená“) za předpokladu, že odpracují celý kalendářní rok pod zemí; jinak jim přísluší po 6 měsících práce pod zemí pouze poměrná část této dodatkové dovolené (§ 9 odst. 6).

(2) O dodatkovou dovolenou se prodlužuje též dovolená zaměstnancům v hornictví získaným organisovaným nábořem pracovních sil a účastníkům pracovních brigád v hornictví, kteří se zavázali alespoň k jednoleté práci v hornictví a během kalendářního roku dovršili 12 měsíců práce pod zemí, pokud si další kalendářní týden dovolené nevybrali již v roce 1953. Poměrná část dodatkové dovolené přísluší těmto zaměstnancům, jestliže během kalendářního roku dovršili 6 měsíců práce pod zemí.

(3) Zaměstnanec v hornictví (odstavec 1) si může vybrat dodatkovou dovolenou, jestliže bezprostředně před nástupem dovolené nebo její části odpracoval alespoň 6 měsíců pod zemí; nebude-li však pracovat pod zemí do konce kalendářního roku, je povinen vrátit požitky, které mu byly vyplaceny za poměrnou část dodatkové dovolené, na niž mu nevznikl nárok.

§ 4.

(1) Do doby rozhodné pro prodloužení dovolené podle § 2 odst. 2 a 3 se započítává doba, po kterou zaměstnanec nemohl být zaměstnán, protože konal službu v československé branné moci nebo ve spojenecké armádě, a doba, po kterou nemohl být za doby nesvobody zaměstnán pro národnostní, rasový nebo politický útisk. Ústřední rada odborů v dohodě s ministerstvy národní obrany a vnitra může ve zvlášť odůvodněných případech sta-

novit, zda a v jakém rozsahu lze započítat do doby rozhodné pro prodloužení dovolené službu v jiných vojenských nebo vojensky organisovaných útvech.

(2) Učební doba v učilištích státních pracovních záloh (zákon č. 110/1951 Sb.) a v obdobných vzdělávacích zařízeních se započítává do doby rozhodné pro prodloužení dovolené podle § 2 odst. 2 a 3 a § 3.

§ 5.

Omezení dovolené.

(1) Nemohl-li zaměstnanec v kalendářním roce konat práce po více než 75 pracovních dnech pro důležitou příčinu týkající se jeho osoby, kterou nezpůsobil úmyslně nebo nedbalostí, zejména pro nemoc, úraz nebo vojenskou službu, krátí se mu dovolená za každých dalších 25 zameškaných pracovních dnů o jednu dvanáctinu.

(2) Za každý pracovní den (směnu), který zaměstnanec zameškal bez důležité příčiny (odstavec 1), je zaměstnavatel povinen zkrátit mu dovolenou o 2 dny. Zamešká-li zaměstnanec pracovní dny po vyčerpání dovolené, je zaměstnavatel povinen zkrátit mu stejným způsobem dovolenou v příštím roce. Zameškané pracovní doby, které jsou kratší než celý pracovní den, se sčítají.

(3) U zaměstnanců povinných návštěvou závodní učňovské školy má zameškání vyučování na této škole stejné následky jako zameškání pracovní doby.

(4) Zaměstnavatel odečte od dovolené poměrnou část dovolené (§ 9 odst. 5), kterou již jiný zaměstnavatel zaměstnanci za kalendářní rok poskytl nebo za niž mu poskytl peněžitou náhradu.

(5) Krácení podle odstavců 2 a 3 provede zaměstnavatel (§ 16 odst. 2) po slyšení zaměstnance a po projednání s příslušným orgánem závodní odborové organizace.

§ 6.

Požitky po dobu dovolené.

(1) Zaměstnanci přísluší po dobu dovolené všechny peněžitě požitky, jako kdyby pracoval, kromě náhrady hotových výloh. Při tom se zásadně za základ výpočtu peněžitých požitků bere u zaměstnance s proměnlivými požitky průměrný týdenní výdělek za posledních 6 měsíců před nastoupením dovolené, a jde-li o zaměstnance v zemědělství, lesnictví, stavebnictví a v oborech se stavebnictvím souvisících, za posledních 12 měsíců. Ústřední rada odborů může v dohodě se zúčastněnými

ústředními úřady stanovit vyhláškou v úředním listě odchylný způsob výpočtu proměnlivých peněžitých požitků příslušejících po dobu dovolené.

(2) Po dobu dovolené přísluší zaměstnanci též veškeré naturální požitky, pokud jich může užívat. Za stravu a jiné naturální požitky s výjimkou bytu, světla a otopu, pokud těchto požitků nemůže užívat, přísluší mu náhrada v penězích. Výše této náhrady se určí podle předpisů vydaných pro účely národního pojištění.

(3) Peněžitě požitky a náhrada naturálních požitků za dobu dovolené jsou splatné v obvyklých výplatních dnech. Požádá-li však o to zaměstnanec, musí být tyto požitky vyplaceny při nastoupení dovolené. Při tom se však daň ze mzdy sráží podle běžných výplatních období.

§ 7.

Nastoupení dovolené.

(1) Nastoupení dovolené určuje se zřetelem na státní plán rozvoje národního hospodářství zaměstnavatel po projednání s příslušným orgánem závodní odborové organizace. Při tom přihlíží v mezích provozních potřeb závodu též k oprávněným požadavkům zaměstnanců. Dovolená ve vedlejší zaměstnání budiž podle možnosti poskytnuta zároveň s dovolenou v hlavním zaměstnání. Zaměstnavatel oznámí zaměstnanci den nastoupení dovolené zpravidla alespoň 14 dnů předem.

(2) Zaměstnanec může nastoupit dovolenou, jakmile splnil podmínku čekací doby (§ 1 odst. 1 a 2); jestliže však do konce kalendářního roku neodpracuje alespoň 75 dnů, je povinen vrátit zaměstnavateli požitky, které mu byly za dobu dovolené vyplaceny.

(3) Zaměstnanci lze poskytnout dovolenou nebo její část za kalendářní rok také po jeho uplynutí, nemohl-li ji vyčerpat z důvodu nálehavé potřeby provozu závodu nebo pro některou z příčin uvedených v § 5 odst. 1. V takových případech musí však zaměstnanec nastoupit dovolenou tak, aby skončila nejpozději 31. března příštího roku; jinak pozbývá nároku na dovolenou bez újmy případného nároku na peněžitou náhradu za nevyčerpanou dovolenou (§ 11).

(4) Byl-li zaměstnanec po nastoupení dovolené přijat jako práce neschopný do ošetřování v nemocnici nebo v jiném odborném léčebném ústavu, byla-li mu nařízena izolace nebo byl-li uznán práce neschopným pro úraz, který utrpěl při dobrovolné brigádě, při vý-

konu občanských povinností nebo při pomoci poskytnuté na výzvu orgánů veřejné správy, přerušuje se mu dovolená. Dovolenu zaměstnankyně přerušuje také porod.

§ 8.

Hromadná závodní dovolená.

(1) K hromadné závodní dovolené je třeba zvláštního souhlasu, který uděluje v dohodě s příslušným svazem jednotné odborové organizace příslušný ústřední úřad, po případě orgány jím zmocněné. Souhlas může být dán jen tehdy, je-li hromadná závodní dovolená nutná z provozních důvodů a slučitelná s obecným zájmem, zejména neohrozí-li ani neztíží-li se tím rovnoměrné plnění státního plánu rozvoje národního hospodářství. Hromadná závodní dovolená nesmí trvat déle než 14 dnů.

(2) Udělí-li se v závodě hromadná závodní dovolená, mají zaměstnanci, kterým v době této dovolené nepřísluší buď vůbec nárok na dovolenou nebo kterým přísluší nárok na dovolenou kratší, než je hromadná závodní dovolená, po celou dobu jejího trvání nárok na všechny požitky podle ustanovení § 6, i když nemohou být po dobu hromadné závodní dovolené přiměřeně zaměstnáni. Nabudou-li tito zaměstnanci dodatečně v kalendářním roce nároku na dovolenou nebo nároku na delší dovolenou, započte se jim do ní doba hromadné závodní dovolené, po kterou byli placeni a nepracovali. Jinak jsou tito zaměstnanci povinni konat na zaměstnavatelův příkaz bezplatně náhradní práce po dobu, rovnající se pracovní době, za kterou dostali požitky podle ustanovení první věty v době hromadné závodní dovolené.

§ 9.

Vliv skončení pracovního poměru na dovolenou.

(1) Byl-li pracovní poměr před nastoupením dovolené a před uplynutím kalendářního roku předčasně zrušen zaměstnancem bez důležitého důvodu nebo zaměstnavatelem z důležitého důvodu zaviněného zaměstnancem, ztrácí zaměstnanec nárok na dovolenou.

(2) Byl-li pracovní poměr po vyčerpání dovolené, avšak před uplynutím kalendářního roku, předčasně zrušen zaměstnancem bez důležitého důvodu nebo zaměstnavatelem z důležitého důvodu zaviněného zaměstnancem, je zaměstnavatel povinen požadovat od zaměstnance vrácení požitků vyplacených za dovolenou, po případě za její část, kterou zaměst-

nanec vyčerpal před zrušením pracovního poměru. Zaměstnavatel je oprávněn srazit si příslušnou částku při poslední výplatě zaměstnancových požitků.

(3) V ostatních případech skončení pracovního poměru před nastoupením dovolené přísluší zaměstnanci její poměrná část, jsou-li u něho splněny podmínky pro vznik nároku na ni; při tom platí ustanovení o omezení dovolené.

(4) Za dny, které zaměstnanec zameškal bez důležité příčiny (§ 5 odst. 2 a 3) po vyčerpání dovolené v kalendářním roce, avšak před skončením pracovního poměru, je zaměstnavatel povinen požadovat od zaměstnance dvojnásobek peněžitých požitků připadajících na jeden den poskytnuté dovolené. Ustanovení odstavce 2 poslední věty platí obdobně.

(5) V ostatních případech skončení pracovního poměru po vyčerpání dovolené, avšak před uplynutím kalendářního roku, je zaměstnavatel oprávněn požadovat od zaměstnance vrácení požitků vyplacených za poměrnou část dovolené, připadající na zbývající část roku, pokud nejde o případy uvedené v § 12 odst. 1. Ustanovení odstavce 2 poslední věty platí obdobně.

(6) Poměrná část dovolené se určí tak, že se poskytne za každý měsíc trvání pracovního poměru v kalendářním roce jedna dvanáctina dovolené.

(7) Zaměstnavatel je povinen vydat zaměstnanci při skončení pracovního poměru potvrzení o tom, kolik pracovních dnů si zaměstnanec ze své dovolené vybral, po případě za kolik dní dostal peněžitou náhradu za nevyčerpanou dovolenou.

§ 10.

Zaměstnanci zemědělstí a lesní, kteří nekonají nepřetržitě práci.

Zaměstnancům zemědělským a lesním, kteří za trvání pracovního poměru nekonají práci nepřetržitě, přísluší dovolená podle ustanovení § 2, jestliže v kalendářním roce pracovali u téhož zaměstnavatele nebo v témž podniku více než 150 dnů; jinak jim přísluší poměrná část dovolené ve výměře jedné dvanáctiny za každých 25 dnů konané práce. Doba rozhodná pro prodloužení dovolené podle § 2 se zjišťí součtem kalendářních let, ve kterých zaměstnanec pracoval aspoň 150 dnů.

§ 11.

Peněžitá náhrada za nevyčerpanou dovolenou.

(1) Poskytování peněžitě náhrady za nevyčerpanou dovolenou je kromě případů uvedených v odstavcích 2 a 3 nepřípustné.

(2) Nemohl-li zaměstnanec vyčerpat dovolenou nebo její část do 31. března příštího roku z příčin uvedených v § 5 odst. 1 nebo z příkazu zaměstnavatele odůvodněného naléhavou potřebou provozu, má nárok na peněžitou náhradu za dovolenou nebo její nevyčerpanou část.

(3) Peněžitá náhrada za nevyčerpanou dovolenou nebo její část přísluší zaměstnanci též, nemohl-li ji vyčerpat pro skončení pracovního poměru.

(4) Peněžitá náhrada za nevyčerpanou dovolenou se rovná peněžitým požitkům odpovídajícím době dovolené, kromě náhrady hoto- vých výloh a odměny za práci přes čas, a peněžitě náhradě za naturální požitky (§ 6 odst. 1 a 2).

§ 12.

Dovolená v některých případech změny zaměstnání, při přidělení k výkonu naléhavých prací a při účasti na pracovních brigádách.

(1) Při změně zaměstnání se započte v novém zaměstnání do doby rozhodné pro vznik nároku na dovolenou (§ 1) trvání všech předchozích pracovních poměrů a do doby rozhodné pro prodloužení dovolené (§ 2) trvání všech předchozích pracovních poměrů po dokončení 18. roku věku

- a) zaměstnancům, kteří změnili zaměstnání z důvodu obecného zájmu nebo v důsledku reorganizace podniku nebo na doporučení úředního lékaře,
- b) zaměstnancům, s nimiž byl pracovní poměr po 1. lednu 1947 bez jejich zavinění rozváznán, poněvadž se stali postradatelnými nebo se vrátili do povolání, v nichž byli odborně vyškoleni, jde-li o návrat do oborů důležitějších pro splnění státního plánu rozvoje národního hospodářství,
- c) zaměstnancům, kteří po 1. lednu 1947 dobrovolně přešli z nevýrobního zaměstnání do zaměstnání výrobního nebo ze zaměst-

nání výrobního do jiného výrobního zaměstnání důležitějšího pro splnění státního plánu rozvoje národního hospodářství, pokud je za takové prohláší státní úřad plánovací v dohodě s Ústřední radou odborů vyhláškou v úředním listě,

d) zaměstnaným manželům zaměstnanců uvedených pod písm. a) až c), jakož i zaměstnanců přeložených, pokud sledující manželka do místa jeho nového zaměstnání vstoupí po rozvázání dosavadního pracovního poměru do nového zaměstnání.

(2) Zaměstnanci uvedení v odstavci 1 mají vůči svému dosavadnímu zaměstnavateli nárok na poměrnou část dovolené, jestliže neměli v tomto roce plnou dovolenou. Zaměstnanci přísluší poměrná část dovolené, i když mu podle ustanovení § 1 nevznikl nárok na dovolenou.

(3) Neměl-li zaměstnanec, na něhož se vztahuje odstavec 1, v kalendářním roce v dosavadním pracovním poměru plnou dovolenou nebo měl-li dovolenou kratší, než mu přísluší v novém pracovním poměru, má vůči novému zaměstnavateli nárok na poměrnou část dovolené.

(4) Došlo-li k rozvázání pracovního poměru během kalendářního měsíce, poskytne poměrnou část dovolené za celý tento měsíc podle předcházejících ustanovení ten zaměstnavatel, u něhož trval pracovní poměr v tomto měsíci déle než polovinu měsíce, a při změně uprostřed měsíce dosavadní zaměstnavatel.

(5) Ustanovení odstavců 1 až 4 platí obdobně pro dovolenou zaměstnanců přidělených podle příslušných předpisů k výkonu náležitých prací a pro účastníky pracovních brigád, pokud trvají déle než 2 měsíce.

Č á s t II.

Dovolená sezónních a kampaňových zaměstnanců.

§ 13.

Zaměstnancům přijatým na práce sezónní nebo kampaňové přísluší při skončení pracovního poměru místo dovolené za každých 25 dnů konané práce peněžitá náhrada ve výši jedné dvanáctiny požitků, které by jim příslušely po dobu dovolené stanovené podle § 2, kdyby u nich byly splněny podmínky pro vznik nároku na dovolenou (§ 1).

Č á s t III.

Dovolená domácích dělníků.

§ 14.

(1) Domáckým dělníkům a domáckým živnostníkům, kteří nezaměstnávají cizí pracovní síly, přísluší místo dovolené peněžitá náhrada, a to

za dovolenou 2 kalendářních týdnů 4%,

za dovolenou 3 kalendářních týdnů 6%,

za dovolenou 4 kalendářních týdnů 8%

pracovní odměny dosažené v kalendářním roce. Pro určení délky dovolené platí obdobně ustanovení §§ 2 a 4. Náhrada nepřisluší, skončilo-li zaměstnání z viny domáckého dělníka nebo domáckého živnostníka. Peněžitá náhrada je splatná dne 31. prosince nebo při skončení zaměstnání; na žádost domáckého dělníka nebo domáckého živnostníka se však na ní poskytne záloha odpovídající dosažené pracovní odměně.

(2) Pracovní odměnou podle odstavce 1 se rozumí hrubá odměna bez příplatků za hotová vydání.

(3) Podnikatelé domácké práce jsou povinni nahradit zprostředkovatelům domácké práce částky, které tito vyplatí domáckým dělníkům nebo domáckým živnostníkům podle ustanovení odstavce 1.

Č á s t IV.

Ustanovení společná a závěrečná.

§ 15.

(1) Ustanovení tohoto zákona o zaměstnancích a pracovním poměru platí obdobně o učních a učebním poměru.

(2) Délka dovolené hornických učňů činí 4 kalendářní týdny v roce; pro tyto učně neplatí ustanovení §§ 2 a 3.

(3) Zaměstnancům ve stavebnictví a v oborech se stavebnictvím souvisejících se započítává do doby rozhodné pro prodloužení dovolené trvání pracovních poměrů, které jim byly podle dříve platných předpisů započteny k 31. prosinci 1953.

§ 16.

(1) Ujednání odporující tomuto zákonu nebo předpisům vydaným podle něho jsou neplatná, a to i když byla uzavřena před jeho účinností.

(2) Placená dovolená na zotavenou smí být poskytována, jen jsou-li splněny předpoklady stanovené tímto zákonem, a nesmí přesahovat výměru vyplývající z jeho ustanovení. Za splnění tohoto ustanovení jsou zaměstnavatelé osobně odpovědní.

§ 17.

(1) Tento zákon se nevztahuje na úpravu placené dovolené na zotavenou vojáků z povolání.

(2) Dovolenu příslušníků Sboru národní bezpečnosti upraví v dohodě s Ústřední radou odborů ministerstvo vnitra.

(3) Dovolenu učitelů a vychovatelů upraví ministerstvo školství v dohodě se zúčastněnými ministerstvy a Ústřední radou odborů.

§ 18.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1954; provedou jej všichni členové vlády.

Zápotocký v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dr. Dolanský v. r.

gen. arm. Dr. Čepička v. r.

Kopecký v. r.

Uher v. r.

Barák v. r.

Beran v. r.

David v. r.

Dvořák v. r.

Žuriš v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

Jonáš v. r.

Krajčír v. r.

Krosnář v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Málek v. r.

Maurer v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Dr. Neuman v. r.

Nosek v. r.

Plojhar v. r.

Poláček v. r.

Pospíšil v. r.

Ing. Půčik v. r.

Reitmajer v. r.

Smida v. r.

Ing. Šimůnek v. r.

Dr. Škoda v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Štoll v. r.

